

OLGA TOKARCZUKOVÁ

**FILMOVÁ
ADAPTACE
PRÁVĚ V KINECH**

**SVŮJ
VŮZ I PLUH VEĎ
PŘES KOSTI
MRTVÝCH**

HOST

OLGA TOKARCZUKOVÁ

BRNO 2018

**SVŮJ
VŮZ I PLUH VEĎ
PŘES KOSTI
MRTVÝCH**

Copyright © Olga Tokarczuk, 2009
Movie poster Přes kosti mrtvých © nutprodukce / Rastó
Tupý, 2017. All rights reserved.
Translation © Petr Vidlák, 2010
Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2018
(elektronické vydání)

This publication has been supported
by the © POLAND Translation Program
Vydání bylo podpořeno překladovým
programem © POLAND

INSTYTUT KSIĄŻKI

©POLAND

ISBN 978-80-7577-693-8 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7577-694-5 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7577-695-2 (Formát MobiPocket)

Zbyszkovi a Agatě

1. DEJTE SI POZOR!

*Kdysi mírný a jdoucí cestou nebezpečí,
spravedlivý člověk kráčel pevně
údolím smrti.*

Jsem už ve věku a také ve stavu, kdy si pokaždé před usnutím musím dobře umýt nohy, pro případ, že by pro mě v Noci přijela sanitka.

Kdybych si toho večera v *Efemeridách* zjistila, co se děje na obloze, vůbec bych nešla spát. Tentokrát jsem usnula velmi tvrdě; pomohl mi i chmelový čaj, a navíc jsem si vzala dva prášky s výtažkem z kozlíku lékařského. Když mě proto v Noci probudilo bušení na dveře — silné a zlověstné —, dlouho jsem se nemohla vzpamatovat. Prudce jsem vstala a mé rozechvělé, rozespalé tělo vedle postele nebylo schopno proniknout z nevinnosti spánku do bdění. Udělalo se mi špatně a podlomila se mi kolena, jako bych měla každou chvíli omdlít. Poslední dobou se mi to bohužel stává, má to určitě co do činění s mými Potížemi. Musela jsem si sednout a několikrát si zopakovat: jsem doma, je Noc, někdo buší na dveře, a teprve pak jsem se vzpamatovala. Když jsem hledala papuče, uslyšela jsem, že ten, kdo se ke mně dobýval, obchází kolem domu a něco si pro sebe mumlá. Dole ve skříni s elektroměrem mám pepřový sprej, který jsem dostala od Dionýza kvůli pytlákům. Podařilo se mi potmě nahmatat

známý tvar lahvičky se sprejem a takto vyzbrojená jsem rozsvítila venkovní světlo. Dívala jsem se na verandu bočním okénkem. Sníh zavrzal a v mém zorném poli se objevil soused, kterému říkám Mátoha. Přidržel si u pasu cípy starého kožichu, v němž jsem ho občas vídala, když pracoval u domu. Zpod kožichu trčely nohy v pruhovaném pyžamu a v těžkých turistických botách.

„Otevři,“ řekl.

S neskrývaným zájmem si prohlížel můj letní bavlněný oblek (spím v tom, co chtěl Profesor v létě vyhodit a co mi připomíná starou módu a léta mého mládí — tak spojuji Užitečné se Sentimentálním) a neomaleně vešel do domu.

„Obleč se. Velká noha zemřel.“

Na okamžik jsem oněměla, beze slova si nazula vysoké boty do sněhu a oblékla první svetr, který jsem našla na věšáku. Sníh venku se v kuželu světla dopadajícího z lampy na verandě měnil na pomalou zimní sprchu. Mátoha stál mlčky vedle mě, vysoký, štíhlý, kostnatý jako postava načrtnutá několika tahy tužky. Při každém pohybu z něj padal sníh jako z koblih posypané cukrem.

„Jak to, zemřel?“ zeptala jsem se nakonec se sevřeným hrdlem a otevřela dveře. Mátoha mi ale neodpověděl.

On toho vůbec moc nenamluví. Určitě se narodil v tichém znamení Merkura, možná že v Kozorohu nebo v konjunkci, čtverci, nebo možná v opozici k Saturnu. Možná je to tajemný Merkur v retrogradaci.

Vyšli jsme z domu a okamžitě se nás zmocnil dobře známý studený vzduch, který nám každou zimu připomíná, že svět nebyl stvořen pro Člověka, a nejméně půl roku nám dokazuje, jak je nepřátelský. Mráz brutálně napadl naše tváře a z úst se nám draly bílé obláčky páry. Světlo na verandě automaticky zhaslo a my jsme šli vrzajícím sněhem v úplné tmě, kterou narušovala jen Mátohova čelovka, vytvářející malý pohybuující se bod těsně před ním. Já jsem klopýtala v Temnotě za jeho zády.

„Nemáš baterku?“ zeptal se.

Samozřejmě že jsem měla baterku, ale kde, to jsem byla schopna zjistit až ráno, za denního světla. To už je úděl baterek, že jsou vidět jen ve dne.

Dům Velké nohy stál trochu stranou, na úbočí, výš než ostatní. Byl jedním ze tří domů obydlených po celý rok. Jen on, Mátoha a já jsme bydleli tady a nebáli se zimy; ostatní lidé zavírali své domy už v říjnu: vypouštěli vodu z trubek a vraceli se do měst.

Teď jsme odbočili z cesty, na níž neleželo tolik sněhu a která vede naší osadou a rozděluje se na stezky vedoucí ke každému domu. K Velké noze vedla cestička vyšlapaná v hlubokém sněhu, tak úzká, že jsme museli dávat nohu před nohu a neustále udržovat rovnováhu.

„Není to pěkný pohled,“ varoval mě Mátoha a otočil se, čímž mě svou baterkou úplně oslepil.

Nic jiného jsem nečekala. Chvilí mlčel a pak řekl, jako by se chtěl omluvit:

„Všiml jsem si, že se v kuchyni svítí, a jeho pes strašně zoufale vyl. Neslyšela jsi něco?“

Ne, neslyšela. Spala jsem, omámená chmelem a kozlíkem lékařským.

„To je Fenka. Kde je teď?“

„Vzal jsem ji odtamtud, je u mě, nakrmil jsem ji, snad se už uklidnila.“

Opět se odmlčel.

„Vždycky chodil brzo spát a vždycky zhasínal, šetřil, dneska se tam ale svítilo a svítilo. Světlý pruh na sněhu. Byl vidět z okna ložnice. Takže jsem tam zašel, myslel jsem si, že se opil nebo něco dělá tomu psovi, když tak hrozně vyje.“

Minuli jsme zbořeniště stodoly a za okamžik Mátohova baterka vylákala z temnoty dva páry svítících očí, zelených, fluoreskujících.

„Podívej, Srny,“ zašeptala jsem vzrušeně a chytila ho za rukáv kožichu. „Přišly hrozně blízko k domu. Vůbec se nebojí!“

Srny stály skoro po břicha ve sněhu. Klidně nás pozorovaly, jako bychom je zastihli během nějakého rituálu, jehož smysl nejsme schopni pochopit. Byla tma, takže jsem nedokázala říct, jestli to jsou ty stejné Dívky, které sem přišly na podzim z Česka, nebo nějaké jiné. Ale proč jsou tedy jen dvě? Tamty byly nejméně čtyři.

„Jděte domů,“ řekla jsem jim a mávla rukou. Zachvěly se, ale nikam nešly. Klidně nás sledovaly až ke dveřím do domu. Po zádech mi přeběhl mráz.

Mátoha si mezitím přede dveřmi zanedbaného domku oklepával boty od sněhu. Malá okna byla utěsněná igelitem a papírem, dřevěné dveře byly pokryty černou lepenkou.

Stěny předsíně byly obložené dřevem na otop, nepravidelnými poleny. Je fakt, že to bylo velmi nepříjemné místo. Špinavé a zaneřáděné. Všude bylo cítit vlhko, dřevo a hlínu — mokrou, žravou. Zdi byly pokryty mnohaletou vrstvou prachu.

Dveře do kuchyně byly pootevřené a já jsem si okamžitě všimla těla Velké nohy ležícího na podlaze. Můj pohled se ho sotva dotkl a pak uhnul. Nějakou dobu trvalo, než jsem se na něj mohla zase podívat. Byl to děsivý pohled.

Ležel zkroucený, v bizarní poloze, s rukama na krku, jako by se snažil utrhnout těsný límec. Pomalu jsem se přibližovala, jako hypnotizovaná. Uviděla jsem otevřené oči upřené někam pod stůl. Špinavý roztržený nátělník měl omotaný kolem krku. Vypadalo to, že tělo bojovalo samo se sebou a nakonec podlehlo. Začala jsem se třást Hrůzou, krev mi tuhla v žilách a měla jsem pocit, že se stáhla někam hluboko do mě. Ještě včera jsem to tělo viděla živé.

„Proboha,“ hlesla jsem. „Co se to tady stalo?“

Mátoha pokrčil rameny.

„Nemůžu se dovolat na policii, zas mám jenom český signál.“

Vytáhla jsem z kapsy svůj mobil, natukala číslo, které jsem znala z televize, 997, a za chvíli se ozval automatický český hlas. Tak to tady chodí. Signál putuje bez ohledu na hranice mezi zeměmi. Někdy se hranice mezi operátory zastaví na delší dobu u mě v kuchyni, občas uvízne i na několik dnů u Mátohova domu nebo na terase, ale její chimérický pohyb nikdy není možné předvídat.

„Musíš vylézt na kopec,“ poradila jsem mu po nějaké době.

„Než přijedou, úplně ztuhne,“ řekl Mátoha tónem, který jsem zvlášť u něj neměla ráda: jako by snědl všechnu moudrost. Sundal si kožich a pověsil ho přes opěradlo židle. „Nemůžeme ho tak nechat. Vypadá strašně, a byl to přece náš soused.“

Dívala jsem se na to ubohé, pokroucené tělo Velké nohy a nemohla jsem uvěřit, že ještě včera jsem se toho Člověka bála. Neměla jsem ho ráda. Možná to není úplně přesné, neměla ráda. Spíš bych měla říct, že jsem ho měla za odporného a hnusného chlapa. V podstatě jsem ho ani nepovažovala za lidskou Bytost. Teď ležel na flekaté podlaze, ve špinavém prádle, malý a hubený, nemohoucí a ani trochu nebezpečný. Kousek hmoty, který se v důsledku nepředstavitelných proměn stal křehkou bytostí oddělenou ode všeho. Začala jsem být zoufale smutná, protože ani někdo tak zlý jako on si nezasloužil smrt. Ale kdo si ji zaslouží? I mě čeká stejný osud, a Mátohu, i ty Srny venku; všichni jednou budeme mrtvými těly.

Podívala jsem se na Mátohu, hledala u něj útěchu, ale on už se věnoval stlaní postele, špinavého pelechu na rozkládacím křesle, takže jsem se pokusila utěšit sama. Napadlo mě, že smrt Velké nohy mohla být v určitém smyslu dobrá. Osobodila ho od nepořádku, který byl synonymem celého jeho

života. A osvobodila jiné živé Bytosti od něj. Najednou mi došlo, že smrt může být dobrá, spravedlivá, jako dezinfekční prostředek, jako vysavač. Přiznávám, že jsem tak přemýšlela a v podstatě tak přemýšlím stále.

Byl to můj soused, k jeho domu to mám ani ne půl kilometru, ale jen zřídkakdy jsem s ním měla co do činění. Naštěstí. Občas jsem v dálce zahlédla jeho drobnou, hubenou postavu, klátící se na pozadí okolní krajiny. Neustále si něco mumlal a věrná akustika Plošiny mi přinášela střípky tohoto monologu, v podstatě jednoduchého a plytkého. Jeho slovní zásobu tvořily hlavně nadávky, k nimž jen přidával jména lidí.

Znal v okolí každý kámen, protože se tady asi narodil a nikdy nebyl dál než v Kladsku. Vyznal se v lese: na čem se dalo vydělat, co se dalo komu prodat. Houby, borůvky, kradené dříví, větve na podpal, pytlácká oka, každoroční závod terénních aut, lov. Les toho malého skřeta docela dobře živil. Proto si měl lesa vážit, ale on si ho nevážil. Jednou v srpnu, když bylo sucho, zapálil celé borůvčí. Zavolala jsem hasiče, ale už bylo pozdě. Nikdy jsem se nedozvěděla, proč to udělal. V létě se poflakoval po lese s pilou a kácel zdravé stromy. Když jsem ho slušně požádala, ať to nedělá, odpověděl mi stručně, ale přitom bylo vidět, jak moc musí ovládat svůj Hněv: „Vypadni, babo.“ Ale jadrněji. Přivydělával si tím, že vždycky něco někde ukradl, šlohl, otočil; když luftáci zapomněli na zápraží baterku nebo zahradnické nůžky, Velká noha okamžitě ucítil příležitost a sebral je, protože se to pak dalo prodat ve městě. Podle mě by za to všechno měl už několikrát dostat nějaký Trest, a možná jít i do vězení.

Nechápu, jak mu to tak dlouho mohlo procházet. Možná ho chránili nějakí andělé; občas se totiž stává, že jsou na špatné straně.

Také jsem věděla, že pytláci. Les považoval za své panství, všechno mu tam patřilo. Byl to obyčejný zloděj.

Kvůli němu jsem mnoho Nocí vůbec nespala. Cítila jsem se bezmocná. Několikrát jsem volala na Policii, kde bylo mé hlášení sice přijato, ale pak se nic nestalo. Velká noha se zase a zase vydával na svá tažení, s oky na rameni a se zlověstným mumláním. Malý, zlý bůžek. Nevypočitatelný a zlomyslný. Pořád byl trochu opilý, což asi bylo příčinou jeho trvalého vzteku. Klackem mlátil do stromů, jako by je chtěl odstranit z cesty; vypadalo to, že se našťvaný už narodil. Mnohokrát jsem šla v jeho stopách a sbírala primitivní drátěné pasti na Zvířata, smyčky uvázané k mladým, ohebným stromkům takovým způsobem, že chycené Zvíře vyletelo nahoru jako vystřelené z praku a pak se oběsilo. Někdy jsem našla mrtvá Zvířata — Zajíce, Jezevce a Srny.

„Musíme ho odnést na pohovku,“ řekl Mátoha.

Vůbec se mi do toho nechtělo. Nechtělo se mi ani se ho dotknout.

„Myslím, že bychom měli počkat na Policii,“ nesouhlasila jsem. Ale Mátoha už připravil místo na rozkládacím křesle a vyhrnul si rukávy svetru. Jeho světlé oči se na mě upřeně podívaly.

„Asi bys nechtěla, aby tebe našli zrovna takhle. V takovém stavu. Vždyť je to nelidské.“

Aha, ale lidské tělo je nelidské. Hlavně mrtvé tělo.

Není to děsivý paradox, že se musíme zabývat tělem Velké nohy, že zrovna na nás zbyl jeho poslední problém? Na nás, sousedy, které nerespektoval, neměl rád a kašlal na ně.

Podle mě by mělo po smrti dojít k anihilaci hmoty. Pro tělo by to bylo nejlepší řešení. Anihilovaná těla by se tak vrátila přímo do černých děr, z nichž se narodila. Duše by rychlostí světla odletěly vzhůru. Pokud ovšem něco takového jako Duše vůbec existuje.

Překonala jsem odpor a udělala, co mi řekl Mátoha. Chytili jsme tělo za nohy a ruce a přenesli ho na pohovku. Překvapilo mě, jak je těžké a vůbec nepůsobí bezvládně;

je tuhé, nepříjemné na dotyk, jako naškrobené prádlo přivezené z mandlu. Uviděla jsem také ponožky nebo to, co měl místo nich na nohách, špinavé hadry, onuce z roztrhaného prostěradla, šedivého a pokrytého skvrnami. Nevím, proč mě pohled na onuce tak silně zasáhl. Udeřil mě do prsou, do bránice, do celého těla. Za chvíli jsem začala vzlykat. Mátoha se na mě podíval — chladně, přezíravě a opovržlivě.

„Musíme ho obléct, než přijedou,“ řekl Mátoha a viděla jsem, jak se mu při pohledu na lidskou bídu chvěje brada (i když to z nějakého důvodu nechce přiznat).

Nejdřív jsme se pokoušeli sundat mu nátělník, špinavý a páchnoucí, ale nešel přetáhnout přes hlavu, a tak Mátoha vylovil z kapsy podivný komplikovaný nožík a rozřezal látku na hrudi. Velká noha teď ležel před námi na pohovce polonahý, chlupatý jako troll, se skvrnami na prsou a rukou, potetovaný nečitelnými obrázky, které nedávaly žádný smysl. Jeho ironicky přimhouřené oči nás sledovaly, zatímco jsme v otevřené skříni hledali nějaké slušnější oblečení, ještě než tělo vychladne navždy a stane se tím, čím vždy bylo — beztvarem hroudou hmoty. Potrhané trenýrky čouhaly z nových, stříbřitých tepláků.

Opatrně jsem odvinula hnusné onuce a uviděla jeho chodidla. Překvapila mě. Vždycky jsem měla pocit, že chodidla jsou nejintimnějším místem na těle. Ne genitálie, srdce, nebo dokonce mozek, to všechno jsou přeceňované orgány bez většího významu. V chodidlech se skrývá celé vědění o Člověku, tam stéká z těla důležitý smysl toho, kým doopravdy jsme a jak se chováme k zemi. Právě v místě styku těla se země je ukryto největší tajemství — že jsme stvořeni z prvků hmoty a zároveň jsme od ní oddělení. Chodidla jsou naše zástrčky do zásuvek. A teď pro mě ta holá chodidla byla důkazem jeho jiného původu. Nemohl to být Člověk. Musel být bezejmennou formou, jednou z těch, která, jak říká náš Blake, rozpouští kovy v nekonečno a pořádek mění v chaos.

Možná to byl démon. Ďábelské bytosti se dají poznat podle chodidel, pečetí zemi jiným způsobem.

Chodidla, velmi dlouhá a úzká, se štíhlými prsty zakončenými černými, pokroucenými nehty, vypadala obratně. Palec od ostatních prstů oddělovala velká mezera. Rostly na něm černé chlupy. Viděl někdo něco takového? S Mátohou jsme se na sebe podívali.

V poloprázdné skříni jsme našli hnědý oblek s pár skvrnami, ale v podstatě nenošený. Nikdy jsem ho v něm neviděla. Velká noha chodil jen ve válenkách a obnošených kalhotách, k tomu nosil károvanou košili a vestu, bez ohledu na roční období.

Oblékání mrtvolky mi připomnělo mazlení. Myslím, že něco takového nikdy nezažil. Jemně jsme ho drželi za ruce a natáhli na něj šaty. Jeho váha ležela na mých prsou a po vlně přirozeného odporu, kdy jsem málem omdlela, mě najednou napadlo k sobě to tělo přitulit, poplácat ho po zádech a utěšit: netrap se, všechno bude zase v pořádku. Neudělala jsem to, protože tam byl Mátoha. Možná by mě považoval za blázna.

Něco se stalo a mně začalo být Velké nohy líto. Možná ho matka odložila a on byl po zbytek svého smutného života nešťastný. Dlouhá léta neštěstí Člověka poznamenají víc než smrtelná nemoc. Nikdy jsem u něj neviděla žádnou návštěvu, nikoho z rodiny, přátele. Ani houbaři se u jeho domu nezastavovali, aby si odpočinuli a popovídali si. Lidé se ho báli a neměli ho rádi. Podle všeho se stýkal jen s lovci, a ani to nijak často. Myslím, že měl kolem padesáti let, moc bych chtěla vidět jeho osmý dům a zjistit, jestli v něm není nějakým zvláštním způsobem propojený Neptun s Plutem a Mars se nenachází v Ascendentu, protože se svou zubatou pilou ve svalnaté ruce připomínal dravce, který žije jen proto, aby rozséval smrt a utrpení.

Abychom mu mohli obléct sako, Mátoha ho posadil a pak jsme si všimli, že velký, oteklý jazyk drží něco v ústech, takže po chvíli přemýšlení a odporu jsem to jemně chytila do dvou prstů a vytáhla. Držela jsem kost, dlouhou a tenkou, ostrou jako dýku. Z mrtvých úst vyšlo hrdelní zachrapění a vzduch, svist podobný tichému vzdechu. Oba jsme najednou od mrtvého ucouvli a Mátoha určitě cítil totéž co já: strach. A za chvíli se v ústech Velké nohy objevila tmavě červená, skoro černá krev. Zlověstná stružka vytékající ven.

Zůstali jsme nehybně stát.

„On se prostě udusil,“ řekl Mátoha třesoucím se hlasem. „Udusil se kostí. Zaskočila mu v krku, udusil se,“ opakoval rozčileně. A pak, jako by chtěl sám sebe uklidnit, prohlásil rozhodně: „Jdeme na to. Není to sice nic příjemného, ale pomoc bližnímu nemusí být vždycky procházka růžovým sadem.“

Pochopila jsem, že tuto noc tady velí on, a podřídila se.

Soustředili jsme se na naši nevděčnou práci. Velkou nohu jsme nacpali do hnědého obleku a položili na pohovku. Už dávno jsem se nedotýkala žádného cizího těla, nemluvě o mrtvole. Cítila jsem, jak je každým okamžikem nehybnější, jak pomalu tuhne; proto jsme tak spěchali. A když Velká noha ležel ve svátečním obleku, jeho tvář konečně ztratila lidský výraz, bez jakýchkoli pochyb se stal mrtvolou. Jen ukazováček na pravé ruce se nechtěl vzdát a podřídil tradiční poloze hezky složených rukou na hrudi, ale trčel vzhůru, jako by nás chtěl na něco upozornit a zastavit naše nervózní, rychlé pohyby. „Dejte si pozor!“ říkal ten prst. „Teď si dejte pozor, protože tohle je něco, o čem vy ještě nemáte ani tušení, důležitý počáteční bod vám skrytého procesu, kterému byste měli věnovat velkou pozornost. Díky němu jsme se všichni ocitli na tomto místě a v tomto čase, v malém domku na Plošině, uprostřed sněhu a Noci. Já jako mrtvé tělo

a vy jako nedůležité, staré lidské Bytosti. A to je teprve začátek. Tím to teprve všechno začíná.“

Stáli jsme s Mátohou ve studené, vlhké místnosti, v mrazivé prázdnotě, která zde vládla v šedivé době, a já si pomyslela, že to, co odchází z těla, s sebou zároveň bere kus světa a že je jedno, jestli to bylo špatné nebo dobré, provinilé nebo bez viny, protože to po sobě nechává jen jedno velké nic.

Podívala jsem se z okna. Rozednívalo se a nicotu začaly zaplňovat líné sněhové vločky. Padaly pomalu, houply se ve vzduchu a točily se jako ptačí pířka.

Velká noha už odešel, takže nebylo snadné cítit nějakou lítost nebo smutek. Zůstalo po něm jen tiché, mrtvé tělo oblečené do obleku. Vypadalo klidně a spokojeně, jako by Duše měla radost, že se konečně zbavila hmoty, a hmota se radovala, že ji opustila Duše. Za tu krátkou dobu došlo k metafyzickému rozvodu. Konec.

Posadili jsme se k otevřeným dveřím do kuchyně a Mátoha se natáhl pro nedopitou láhev vodky, která stála na stole. Našel čistou sklenici a nalil, nejdříve mně a pak sobě. Zasněženými okny pomalu přicházel den, mléčný svit jako z nemocničních zářivek, a v tom světle jsem si všimla, že Mátoha je neoholený a jeho vousy jsou stejně šedivé jako mé vlasy; že jeho pruhované pyžamo vylézá zpod kožichu a kožich že je potřísněn všemi možnými druhy skvrn.

Vypila jsem velkou sklenici vodky, která mě pořádně rozehřála.

„Myslím, že jsme udělali, co bylo třeba. Protože kdo jiný by to udělal?“ řekl Mátoha, spíš pro sebe než pro mě. „Byl to ubožák a skrček, no a co?“

Nalil si ještě jednoho panáka a vypil ho na ex. Zatřásl se odporem. Bylo vidět, že není zvyklý pít tvrdý alkohol.

„Jdu jim zavolat,“ řekl a odešel. Myslela jsem, že se mu udělalo špatně.

Vstala jsem a začala zkoumat strašný nepořádek, který panoval všude kolem. Chtěla jsem najít občanku s datem narození Velké nohy. Chtěla jsem to datum zjistit, prozkoumat jeho Účty.

Na stole pokrytém potrhaným igelitovým ubrusem stál pekáč s pečenými kousky nějakého Zvířete a v hrnci vedle pod bílou vrstvičkou tuku odpočíval baršč. Krajíc chleba, kousek másla. Na podlaze s vyšlapaným linoleem se povalovalo ještě několik Zvířecích ostatků, které spadly i s talířem ze stolu, stejně jako sklenice a kousky sušenek, a to všechno bylo navíc rozdrceno a zašlapáno do špinavé podlahy.

Pak jsem na okenním parapetu, na plechovém tácu, uviděla něco, co můj mozek rozpoznal teprve po delší době, protože to odmítal přijmout: byla to dokonale uřezaná srčící hlava. Vedle ní ležely čtyři nožky. Přivřené oči musely celou dobu pozorovat všechno, co jsme tady dělali.

Byla to jedna z těch vyhladovělých Dívek, které se v zimě naivně nechají nalákat na zmrzlá jablka do pasti a pak za strašlivých bolestí umírají uškrcené drátem.

Když mi došlo, co se tady stalo, postupně mě ovládl Hněv. Chytil Srnu do smyčky, zabil ji a její tělo rozčtvrtil, upekl a snědl. Jedna Bytost požírala druhou, v tichosti, v Noci, beze slov. Nikdo neprotestoval, z čistého nebe nezahřmělo. Trest však démona stejně dostihl, i když smrt nepřišla cizí rukou.

Třesoucícma se rukama jsem rychle posbírala ostatky, malé kosti, na jedno místo, na hromádku, abych je později mohla pohřbít. Našla jsem starou igelitovou tašku, do níž jsem je dala, kosti, jednu po druhé, do plastového rubáše. Hlavu jsem také opatrně vložila do tašky.

Tak hodně jsem se chtěla dozvědět datum narození Velké nohy, že jsem ve spěchu začala hledat jeho občanku — na kredenci, mezi papíry a listy z kalendáře a novin, pak v zásuvkách; tam lidé na venkově obvykle ukládají všechny doklady.

A právě tam byla, v zelených, špinavých deskách, a určitě už neplatila. Na fotce byl Velká noha ve dvaceti, měl dlouhou, nesouměrnou hlavu a přimhouřené oči. Nebyl pěkný, ani tehdy. Špačkem tužky jsem si opsala datum a místo narození. Velká noha se narodil 21. prosince 1950. Tady.

A měla bych dodat, že v zásuvce bylo ještě něco: několik fotografií, poměrně nových, barevných. Rychle jsem si je prohlédla, ze zvyku, a jedna z nich upoutala mou pozornost. Podívala jsem se na ni pozorněji a chtěla ji odložit. Dlouho jsem nemohla pochopit, co vlastně vidím. Najednou zavládlo ticho a já jsem se ocitla přímo v něm. Dívala jsem se. Mé tělo se napnulo, byla jsem připravena bojovat. Točila se mi hlava a v uších zlověstně hučelo, jako by se ke mně blížila obrovská armáda, hlasy, řinčení železa, skřípění kol, všechno bylo vzdálené. Hněv způsobuje, že je mysl jasnější a pronikavější. Člověk vidí víc než obvykle. Soustřeďuje emoce a ovládá tělo. Není pochyb, že z Hněvu pochází veškerá moudrost, protože Hněv je schopen překročit všechny hranice.

Třesoucíma se rukama jsem vložila fotografii do kapsy a hned potom jsem uslyšela, jak se všechno pohnulo, motory světa se zažehly a jeho soukolí se roztočila, vrzly dveře, na podlahu spadla vidlička. Z očí mi začaly téct slzy.

Mátoha stál ve dveřích.

„Nebřeč. Za to nestál.“

Měl sevřené rty a soustředěně vytáčel číslo.

„Furt je tady jenom český signál,“ prohodil. „Musíme jít na kopec. Půjdeš se mnou?“

Potichu jsme zavřeli dveře a vyrazili. Nahoře se Mátoha začal otáčet kolem své osy s oběma mobily v natažených rukou a hledal signál. Pod námi byla celá Kladská kotlina, utopená ve stříbřitě popelavém jasu úsvitu.

„Nazdar, synu,“ řekl Mátoha do telefonu. „Doufám, že jsem tě nevbudil?“

Hlas na druhé straně odpověděl něco, čemu jsem nerozuměla.

„Náš soused zemřel. Myslím, že se udusil kostí. Teď. Dneska v noci.“

Hlas znovu něco řekl.

„Ne. Zavolám tam. Nebyl tady signál. Už jsme ho s paní Dušejkovou oblékli. Se sousedkou,“ podíval se na mě, „aby nezduhul...“

Hlas zase něco řekl, tentokrát rozčileně.

„V každém případě je v obleku...“

Pak hlas na druhé straně začal mluvit hodně a rychle, takže Mátoha odtáhl telefon od ucha a s nechutí se na něj podíval.

Potom jsme zavolali na Policii.

2. TESTOSTERONOVÝ AUTISMUS

*Pes chcípěl hlady u svých vrat
státu předpovídá pád.*

Byla jsem mu vděčná, že mě pozval k sobě na něco teplého. Cítila jsem se naprosto vyčerpaná a při představě, že bych se měla vrátit do svého studeného, prázdného domu, mi bylo smutno.

Přivítala jsem se s Fenkou Velké nohy, která už několik hodin pobývala u Mátohy. Poznala mě a měla velkou radost. Vrtěla ocasem a určitě si už nepamatovala, že mi utekla. Někteří Psi jsou hloupí, stejně jako lidé, a tahle Fenka určitě patří mezi ně.

Posadili jsme se do kuchyně k dřevěnému stolu, tak čistému, že by se na něj dala položit tvář. A to jsem také udělala. „Jsi unavená?“ zeptal se.

Všechno tady bylo světlé a čisté, teplé a útulné. Člověk má důvod být šťastný, pokud se mu podaří mít čistou a teplou kuchyni. Mně se to nikdy nedařilo. Neuměla jsem kolem sebe udržet pořádek. Smířila jsem se s tím. Nedá se nic dělat.

Než jsem se stačila rozhlédnout, stála přede mnou sklenice s čajem. Byla v krásném drátěném košíku s ouškem a stála na podšálku. V cukřence byl kostkový cukr, který mi

připomněl sladkou dobu dětství a zlepšil mi náladu zkaženou posledními zážitky.

„Možná jsme s ním fakt neměli hýbat,“ řekl Mátoha a otevřel zásuvku ve stole, aby vytáhl malé lžičky na zamíchání čaje.

Fenka se mu pletla pod nohama, jako by ho nechtěla pustit z oběžné dráhy svého malého, hubeného tělíčka.

„Shodíš mě,“ řekl jí Mátoha jemně. Bylo vidět, že má Psa poprvé v životě a moc neví, jak se k němu chovat.

„Jaké jí dáš jméno?“ zeptala jsem se, když mě zahřál první hlt čaje a klubko emocí, které jsem měla v krku, se trochu rozmotalo.

„Nevím, možná to bude Moucha nebo Koule.“

Nic jsem neřekla, ale jeho návrhy se mi nelíbily. Nebyla to jména, která by se hodila zrovna k této Fence, k její minulosti. Něco by se mělo vymyslet.

Běžná jména a příjmení jsou jen důkazem banálnosti a naprostého nedostatku fantazie. Nikdo si je nepamatuje, protože ničím nepřipomínají toho, kdo je nosí.

Navíc má každá generace svou módu a najednou se všichni jmenují Markéta, Patrik nebo, nedej bože, Jana. Proto se snažím nikdy nepoužívat jména a příjmení, ale spíše popisy, které se samy nabízejí, když se na někoho poprvé podívám. Jsem přesvědčená, že je to nejlepší způsob používání jazyka, na rozdíl od manipulace se slovy zbavenými svého významu. Například Mátoha se jmenuje Švěřčičinský, to stojí na jeho dveřích, a před příjmením má písmeno S. Jaká jména začínají na S? Stanislav, Slavomír, Svatopluk? Vždycky se představoval jen Švěřčičinský, ale asi ani nepředpokládal, že se to někdo bude pokoušet vyslovit. Myslím, že každý z nás vidí druhého Člověka jinak, takže má právo mu dát jméno, které považuje za správné a k němu se hodící. Proto máme mnoho jmen. Máme jich tolik, s kolika lidmi se stýkáme. Švěřčičinského jsem nazvala Mátohou

a myslím, že toto jméno docela dobře vystihuje jeho hlavní Vlastnosti.

Ale teď, když jsem se podívala na Fenku, napadlo mě lidské jméno — Maryša. Možná mi její smutné oči připomněly sirotka z nějakého starého filmu.

„Nemůže se třeba jmenovat Maryša?“ zeptala jsem se.

„Klidně,“ odpověděl. „Jo, není problém. Ať je to Maryša.“

Podobně jsem pojmenovala Velkou nohu. Nebylo to těžké, stačilo se podívat na jeho stopy ve sněhu. Mátoha mu zpočátku říkal Chlupatý, ale pak začal používat mé jméno Velká noha. To znamená, že jsem mu vybrala dobré jméno.

Bohužel jsem nebyla schopná najít vhodné jméno sama pro sebe. To, které mám v dokladech, považuji za naprosto nevhodné a nespravedlivé. Jana. Myslím, že ve skutečnosti se jmenuji spíš Emílie nebo Johana. Někdy mám pocit, že budu něco jako Irmtruda. Nebo Zbyhněva. Nebo Bojislava.

Mátoha se zase bojí jako čert kříže říkat mi jménem. To také něco znamená. Vždycky mu to nějak vyjde, ale pokaždé se mu podaří neoslovit mě.

„Počkáš na ně, až přijedou?“ zeptal se.

„Jasně,“ souhlasila jsem ochotně a uvědomila jsem si, že bych se neopovážila ho oslovit Mátoho. Sousedé nepotřebují jména, aby spolu mohli mluvit. Když procházím kolem a vidím, jak pleje záhon, nepotřebuji jeho jméno, abych na něj promluvila. Je to zvláštní úroveň důvěrnosti.

Naši osadu tvoří několik domů, které stojí na Plošině, daleko od zbytku světa. Plošina je vzdáleným geologickým příbuzným Stolových hor, jejich příslibem. Před válkou se naše kolonie nazývala Luftzug neboli Průvan a dnes se jí neoficiálně říká Lufcug, protože oficiálně osada žádný název nemá. Na mapě je zakreslena jen cesta a několik budov, ale žádná písmena. Pořád tady fouká, masy vzduchu se převalují přes

hory ze západu na východ, z Česka k nám. V zimě je vítr prudký a hlučný; kvílí v komínech.

V létě se prohání listím a šustí, nikdy tady není úplné ticho. Mnoho lidí má na to, aby měli jeden dům ve městě, celoroční, oficiální, a druhý, rozpustilý, dětský, na venkově. A přesně tak jejich domy vypadají: dětinsky. Malé, skrčené, se strmými střechami a malými okénky. Všechny byly postaveny před válkou a všechny vypadají podobně: dlouhé zdi vedoucí z východu na západ, jedna krátká na jih a druhá, k níž je přilepená stodola, na sever. Jen dům Spisovatelky je poněkud excentrický, všude byly přistavěny balkony a terasy.

Vůbec se nedivím lidem, kteří na zimu Plošinu opouštějí. Od října do dubna se tady bydlí těžko, něco o tom vím. Každý rok napadne hodně sněhu a vítr z něj pečlivě tvoří závěje a duny. Klimatické změny posledních let oteplily všechno kromě naší Plošiny. Spíš naopak, hlavně v únoru, sněhu je víc a později také roztaje. Teplota několikrát za leden a únor klesne k minus dvaceti stupňům a zima definitivně končí až v dubnu. Cesta je ve špatném stavu, mráz a sníh ničí to, co se za co nejméně peněz pokouší opravit obecní úřad. K asfaltové silnici se musí jet čtyři kilometry po polní cestě se spoustou výmolů a s vyježděnými koleje, ale stejně není důvod tam jezdit. Autobus dolů do Kudovy odjíždí ráno a přijíždí odpoledne. V létě, kdy tady těch několik málo bledých dětí tráví prázdniny, autobus nejezdí vůbec. Vesnicí vede silnice, která ji nepostřehnutelně, jako čarodějný proutek, mění v předměstí malého městečka.

Kdybych chtěla, mohla bych po ní dojet třeba až do Bratislavi nebo do Česka.

Ale jsou lidé, kterým to všechno tady vyhovuje. Kdyby byl tento jev podroben vědeckému zkoumání, určitě by vznikla celá řada Hypotéz. Psychologové a sociologové by mohli přijít na mnoho zajímavých souvislostí, ale mně je to úplně fuk.

Například já a Mátoha statečně čelíme zimě. Ale slova „statečně čelíme“ nejsou přesná. My spíše bojovně vysouváme bradu, jako muži na mostě ve vesnici, když je někdo něčím naštvě. Pak útočí slovy: „Co je? No? Co?“ A svým způsobem i my provokujeme zimu, ale ona nás ignoruje, stejně jako zbytek světa. Staří podivíni. Hipísáci z boží vůle.

Zima všechno krásně balí do bílé vaty, krátí den tak, že když je Člověk neopatrný a dlouho ponocuje, může se probudit až v odpoledním Šeru druhého dne, což se mi, abych pravdu řekla, od minulého roku stává stále častěji. Obloha nad námi je tmavá a nízká, jako špinavé plátno, na němž se odehrávají dramatické bitvy mraků. K tomu slouží naše domy, aby nás chránily před nebem, protože jinak by proniklo do samotného nitra našich těl, kde se jako malá skleněná kulička skrývá naše Duše. Pokud něco takového vůbec existuje.

Nevim, co během těch temných měsíců dělá Mátoha, protože se spolu nijak zvlášť nestýkáme, i když bych, přiznám se, nebyla proti. Vidáme se jednou za pár dnů a řekneme si jen několik slov na přivítanou. Proto jsme se sem nepřistěhovali, abychom se vzájemně zvali na čaj. Mátoha koupil dům rok po mně a vypadá to, že se rozhodl začít nový život, jako každý, komu došly nápady a prostředky na starý. Prý pracoval u cirkusu, ale netuším, jestli tam dělal účetního, nebo akrobata. Dávám přednost akrobatovi, a když ho vidím kulhat, představuji si, že kdysi dávno, v krásných sedmdesátých letech, se během nějakého zvláštního čísla stalo něco, co způsobilo, že se včas nezachytil tyče a spadl z výšky na pilinami vysypanou podlahu. Po delší úvaze však přiznávám, že práce účetního není zase tak špatná a láska účetních k pořádku ve mně budí úctu, zálibení a nevýslovný respekt. Mátohova pořádnost je v jeho malém hospodářství vidět na každém kroku: dřevo na zimu je uloženo do důmyslných štosů, které připomínají spirály. Vytváří pravidelné hromady s dokonalými

proporcemi. Považuji je za zdejší umělecká díla. Kráse spirálové harmonie se bráním jen s obtížemi. Když procházím kolem, vždy se na okamžik zastavím a obdivuji onu spolupráci rukou a mysli, která z tak banální věci, jakou je stavba pyramidy z dříví na otop, činí nejdokonalejší pohyb ve Vesmíru.

Stezka před Mátohovým domem je rovnoměrně vysypaná štěrkem. Mám pocit, že je to zvláštní štěrk, protože vypadá jako soubor naprosto identických kamínků, ručně vybraných v podzemních skalních štěrkovnách, v nichž pracují koboldi. V oknech visí čisté záclony a všechny jejich záhyby jsou úplně stejné; určitě k tomu používá nějaké speciální zařízení. I květiny na zahradě jsou čisté a svěží, pevné a vysoké, jako by posilovaly v nějakém fitness centru.

Mátoha mi nalil čaj a já jsem si všimla dokonale vyrovnaných sklenic v jeho příborníku a sněhobílého ubrusu ležícího na šicím stroji. On měl i šicí stroj! Ruce jsem pro jistotu schovala mezi kolena. Už dávno jsem jim nevěnovala potřebnou péči. No a co, nebojím se přiznat, že mám špinavé nehty.

Když vytáhl čajové lžičky, na okamžik přede mnou odhalil svou zásuvku a já od ní nemohla odtrhnout oči. Byla široká a mělká, jako tác. Uvnitř, v přihrádkách, ležely pečlivě uložené přístroje a další Nástroje potřebné v kuchyni. Každý měl své místo, ale většinu z nich jsem vůbec neznala. Kostnaté Mátohovy prsty uvážlivě vybraly dvě lžičky, které se za chvíli ocitly na světlezelených ubrouscích u sklenic s čajem. Bohužel trochu pozdě, protože já už jsem svůj čaj vypila.

S Mátohou se mluvilo špatně. Byl hodně málomluvný, a když se nedalo povídat, nezbyvalo než mlčet. S některými lidmi, nejčastěji s muži, se mluví těžko. Mám na to takovou Teorii. Mnoho mužů s přibývajícím věkem začíná trpět testosteronovým autismem, který se projevuje pozvolným

zánikem sociální inteligence a dovednosti mezilidské komunikace, ale rovněž postihuje jejich schopnost formulovat myšlenky. Člověk postižený touto Poruchou se stává mlčenlivým a působí dojmem, že je pohroužen do vlastních myšlenek. Více ho zajímají různé Nástroje a zařízení. Fascinuje ho druhá světová válka a životopisy slavných osobností, nejčastěji politiků a zločinců. Takřka zaniká jeho schopnost číst romány, testosteronový autismus narušuje možnost psychologického pochopení postav. Myslím, že Mátoha touto Poruchou trpěl.

Ale toho rána se žádná výřečnost stejně od nikoho nedala čekat. Byli jsme naprosto skleslí.

Na druhou stranu jsem cítila velkou úlevu. Někdy, když se Člověk dívá na svět s určitým nadhledem, bez ohledu na Rozum, když ale přitom vezme v úvahu Důsledky činů, může dospět k závěru, že ne každý život je pro jiné lidi dobrý. Myslím, že v tom se mnou budou všichni souhlasit.

Požádala jsem o další sklenici čaje jen proto, abych ho mohla zamíchat tou krásnou lžičkou.

„Jednou jsem Velkou nohu nahlásila na Policii,“ řekla jsem.

Mátoha na okamžik přestal utěrkou sušit talířek na zálkusek.

„Kvůli psovi?“ zeptal se.

„Jo. A kvůli pytláčení. Psala jsem na něho taky stížnosti.“

„A?“

„Nic.“

„Chceš tím říct, že je dobře, že umřel, co?“

Ještě před Vánocemi jsem vyrazila na obecní úřad všechno nahlásit osobně. Do té doby jsem psala dopisy. Nikdy mi na ně ale nikdo neodpověděl, přestože existuje zákonná povinnost odpovídat na dopisy občanů. Úřad a policejní stanice se nacházely v malé budově, která připomínala jednogenerační

domky stavěné za komunistů snad ze všeho, co zrovna bylo k mání. Smutný pohled. A stejná nálada panovala uvnitř. Na zdech vymalovaných olejovou barvou visely listy papíru a na všech se skvěl nápis: Vyhláška; strašné slovo. Policie používá mnoho opravdu odporných výrazů, jako například *obět trestného činu* nebo *druh a družka*.

V tom Plutonově příbytku se mě nejdříve pokoušel zbařit mladý muž sedící za dřevěným pultem a pak jeho starší nadřízený. Chtěla jsem mluvit s Náčelníkem a trvala jsem na tom; byla jsem si také jistá, že nakonec oběma dojde trpělivost a nechají mě předstoupit před jeho majestát. Musela jsem čekat dlouho a měla jsem strach, že mi zavřou obchod, kde jsem ještě chtěla nakoupit. Pak se setmělo, což znamenalo, že bylo kolem čtvrté a že jsem čekala už déle než dvě hodiny.

Až těsně před koncem úřední doby se na chodbě objevila mladá žena a řekla mi:

„Můžete dál.“

Byla jsem trochu zamýšlená, takže jsem se musela vzpamatovat. Zatímco jsem šla za ženou do prvního patra, kde sídlil Náčelník místní Policie, snažila jsem se soustředit na to, co mu chci říct.

Náčelník byl tlustoch a byl asi tak v mém věku, ale mluvil se mnou, jako bych byla jeho matka, nebo dokonce babička. Podíval se na mě a řekl:

„Sednout.“

Tím, že použil infinitiv, prozradil svůj venkovský původ, takže si odkašlal a opravil se:

„Sedněte si, prosím.“

Úplně jsem slyšela jeho myšlenky, určitě mi v duchu říkal ženská, a když má obžaloba nabývala na síle, změnil to na bába. Bláznivá ženská, kráva. Cítila jsem, s jakým odporem sleduje mé pohyby a jak negativně hodnotí můj vkus. Nelíbil se mu ani můj účes, ani oblečení, ani nedostatek respektu.

Zkoumal mou tvář se stále rostoucí nechutí. Ale i já jsem toho hodně viděla. Že je po mrtvici, že hodně pije a má rád tučná jídla. Během mé řeči jeho velká lysá hlava zrudla od krku až po špičku nosu a na tvářích se objevily pavučiny žilek, jako zvláštní válečné zbarvení. Určitě byl zvyklý velet a věděl, že ho ostatní poslouchají. Snadno se rozčilil. Tvářil se přísně.

Viděla jsem i to, že nerozumí úplně všemu, co říkám. Za prvé samozřejmě proto, že mé argumenty nechápe, ale také proto, že mnoho slov vůbec nezná.

„Ohrožuje mnoho Bytostí, lidí i Zvířat,“ ukončila jsem svou stížnost na Velkou nohu, do níž jsem zahrнула všechna svá podezření a pozorování.

Nevěděl, jestli si z něj dělám legraci, nebo jestli jsem blázen. Jiná možnost nebyla. Viděla jsem, jak se mu do obličeje hrne krev, nepochybně to byl ten typ Člověka, který zemře na mozkovou mrtvici.

„Nevěděli jsme, že je to pytlák. Vyšetříme to,“ procedil mezi zuby. „Vraťte se domů a už se tím nezabývejte. Já ho znám.“

„Tak dobře,“ řekla jsem smířlivě.

On mezitím vstal, což očividně znamenalo, že slyšení je u konce.

Když Člověk zestárne, musí se smířit s tím, že ostatní už s ním nemají tolik trpělivosti. Předtím jsem si nikdy neuvědomovala existenci a význam takových gest jako rychlé přitakání, uhýbání pohledem, neustálé opakování: ano, ano. Nebo nenápadná kontrola času na hodinkách, tření nosu. Teď už dobře rozumím tomu divadlu hranému jen proto, abych pochopila jednoduchou větu: „Dejte mi už pokoj, ženská.“ Občas mě napadlo, zda by se mladý, krásný a vysoký muž setkal se stejnou reakcí. Nebo atraktivní brunetka?

Určitě čekal, že vstanu a odejdu z místnosti. Ale já jsem chtěla ohlásit ještě jednu důležitou věc.

„Ten Člověk zavírá svou Fenku na celý den do kůlny. Pes tam pak vyje a je mu zima, protože kůlna není vytápěná. Může Policie zjednat nápravu, vzít mu Psa a jeho exemplářně potrestat?“

Chvíli mě mlčky pozoroval a to, co jsem od začátku tušila, co jsem nazvala pohrdáním, jsem teď viděla v jeho tváři naprosto jasně. Koutky úst mu poklesly a lehce našpulil rty. Také jsem viděla, jak se pokouší ovládnout. Nasadil strnulý úsměv, který odhalil jeho velké, cigaretami zažloutlé zuby. Řekl:

„To není práce pro Policii. Pes je pes. A vesnice zase vesnice. Co jste čekala? Pes má být v boudě a na řetězu.“

„Hlásím na Policii, že se děje něco špatného. Kam mám jít, když ne na Policii?“

Zasmál se hrdelním smíchem.

„Něco špatného, říkáte? Tak to musíte za farářem,“ odpověděl pobaveně, ale za okamžik mu došlo, že mi jeho žert nepřišel vtipný, protože jeho obličej zvažněl. „Určitě existují nějaké ty zvířecí spolky nebo něco takového. Podívejte se do telefonního seznamu. Jděte třeba na Ligu pro ochranu zvířat. My jsme Policie pro lidi. Ale ještě zavolejte do Vratislavi. Mají tam, myslím, nějakou odchyťovou službu.“

„Do Vratislavi!“ řekla jsem pobouřeně. „To přece nemyslíte vážně? To snad patří do pravomoci místní Policie, znám zákony.“

„Aha,“ přitakal ironicky. „A můžete mi teda říct, jaké mám pravomoci?“

Představila jsem si naše armády stojící proti sobě a připravené zahájit bitvu.

„Ano, ráda,“ a už jsem se nadechovala k dlouhé řeči.

Rychle se podíval na hodinky a vzpomatoval se.

„Ano, jistě, vyšetříme to,“ prohlásil za okamžik lhostejně a začal sbírat papíry ze stolu do aktovky. Unikl mi.

Uvědomila jsem si, že ho nemám ráda. A co hůř, najednou jsem k němu pocítila odpor, ostrý jako křen.

Prudce se postavil a všimla jsem si, že má velké břicho, které kožený opasek od uniformy sotva obepne. Schovávalo se až dole, v nepohodlném, zapomenutém okolí genitálií. Tkaničky bot měl rozvázané, určitě si pod stolem zouvá boty. Kvůli mně si je musel rychle a nenápadně obout.

„Můžu vědět, kdy jste se narodil?“ zeptala jsem se slušně, už když jsem stála ve dveřích.

Překvapeně se na mě podíval.

„A proč to potřebujete vědět?“ zeptal se podezíravě a přitom mi držel dveře na chodbu.

„Vytvářím Horoskopy,“ odpověděla jsem. „Chcete? Můžu ho udělat i pro vás.“

V obličeji se mu na okamžik objevil pobavený úsměv.

„Ne, děkuji. Tyhle věci mě nezajímají.“

„Budete vědět, co vás v životě čeká. Nemáte zájem?“

Pak se významně podíval na policistu sedícího v recepci a s ironickým úsměvem, jako by se účastnil nějaké veselé, dětské hry, mi prozradil všechny údaje. Zapsala jsem si je a poděkovala. Nasadila jsem si kapuci a šla k východu. U dveří jsem ještě zaslechla, jak oba vyprskli smíchem a suše konstatovali:

„Bláznivá ženská.“

Téhož večera, těsně po Soumraku, začal Pes Velké nohy zase výt. Vzduch zmodral a byl ostrý jako břitva. Nevýrazný, nízký hlas mě naplňoval neklidem. Smrt je před branami, napadlo mě. Ale smrt je přece pořád před našimi branami, ve dne i v Noci, odpověděla jsem sama sobě. Nejlépe si Člověk stejně popovídá se sebou. Alespoň nedochází k nedorozuměním. Lehla jsem si na pohovku v kuchyni a nemohla jsem dělat nic jiného než poslouchat zoufalý Psí hlas. Když jsem před několika dny šla za Velkou nohou, ani mě nepustil dovnitř.

Řekl, abych se nepletla do věcí, do kterých mi nic není. Je sice pravda, že pak tyran vypustil Fenku na několik hodin ven, ale potom ji zase zavřel do tmy, takže v Noci znovu začala výt.

Vstala jsem z pohovky, obula si boty a oblékla bundu, vzala si kladivo a ocelový prut a všechny Nástroje, které mi přišly pod ruku. Za chvíli jsem, zadýchaná, stála před kůlnou Velké nohy. Nebyl doma, uvnitř se nesvítilo, z komína nestoupal dým. Zavřel Psa a šel pryč. Netušila jsem, kdy se vrátí. Ale udělala bych to, i kdyby byl doma. Po několika minutách práce, při níž jsem se docela zapotila, se mi podařilo otevřít dřevěná vrata. Prkna u zámku praskla, takže jsem mohla zvednout petlici. Uvnitř byla tma a vlhko, někdo sem naházel rezavá kola, plastové sudy a další odpad. Fenka stála na hromadě prken, přivázaná provazem ke zdi. Mou pozornost ještě upoutala hromádka jejích výkalů. Bylo jasné, že musela chodit pořád na stejné místo. Nejistě vrtěla ocasem a dívala se na mě vlhkýma očima. Měla radost. Přerázla jsem provaz, vzala ji do náručí a odešla domů.

Ještě jsem nevěděla, co udělám. Někdy, když je Člověk rozčilený, všechno se zdá samozřejmé a prosté. Hněv vrací světu řád, zobrazuje ho ve srozumitelné zkratce, ve Hněvu se také vrací dar Jasného pohledu, který se v jiných stavech neobjevuje.

Postavila jsem ji na podlahu v kuchyni a překvapilo mě, jak je malá a drobná. Podle hlasu, toho ponurého vytí, jsem čekala Psa velkého alespoň jako kokršpaněl. Ale tohle byl jeden z těch místních Psů, kterým se říká Sudetská ohava, protože krásou zrovna neoplývají. Krátké, tenké nohy, často křivé, s hnědošedou srstí, se sklony k tloustnutí, a především viditelným předkusem. Prostě to nebyla žádná krasavice, ta noční zpěvačka.

Byla neklidná a trásla se. Vypila půl litru vlažného mléka a její břicho se zakulatilo jako míč. Pak jsem se s ní rozdělila

o chleba s máslem. Nečekala jsem návštěvu, takže jsem měla úplně prázdnou ledničku. Mluvila jsem na ni, popisovala každý svůj pohyb a ona mě tázavě pozorovala, protože tak zásadní změnu okolností asi vůbec nechápala. Potom jsem si lehla na pohovku, čímž jsem chtěla naznačit, aby si i ona našla nějaké místo k odpočinku. Nakonec si lehla pod radiátor a usnula. Nechtěla jsem ji v Noci nechat samotnou v kuchyni, takže jsem se rozhodla, že i já zůstanu na pohovce.

Spala jsem neklidně, mým tělem stále cloumalo pobouření, které vyvolávalo pořád stejné sny o rozpálených, do ruda žhnoucích pecích, obrovských kotelnách s červenými, horkými zdmi. Uzavřené plameny hučely a dožadovaly se úniku, aby pak mohly vyskočit do světa strašlivou explozí a spálily vše kolem na popel. Takové sny jsou asi projevem noční horečky, která souvisí s mými Potížemi.

Probudila jsem se k ránu, když byla ještě tma. Úplně mi ztuhla krční páteř. Fenka stála u mého polštáře, smutně sténala a přitom se na mě upřeně dívala. Pomalu a v bolestech jsem vstala, abych ji pustila. Všechno to mléko, které vypila, muselo přece jít z těla ven. Otevřenými dveřmi zavanul dovnitř poryv vlhkého, studeného vzduchu páchnoucího hlínou a hnilobou, jako z hrobu. Fenka vyběhla před dům, legračně zvedla zadní nohu, jako by se nemohla rozhodnout, jestli je Psem, nebo Fenkou, a vyčurala se. Potom se na mě smutně podívala. Jsem si jistá, že se mi podívala hluboko do očí, a prudce se rozběhla k domu Velké nohy.

Tak se Fenka vrátila do svého Vězení.

Viděla jsem ji utíkat. Volala jsem na ni a byla našťvaná, že jsem se tak nechala nachytat. Zároveň jsem byla bezradná vůči všem mechanismům života v zajetí. Začala jsem se obouvat, ale to strašné šedivé ráno mě odradilo. Někdy mám pocit, že žijeme v hrobce, velké, prostorné, pro mnoho lidí. Dívala jsem se na svět zahalený šedou Temnotou, studenou

a nepříjemnou. Vězení není venku, ale uvnitř každého z nás. Možná bez něj nedokážeme žít.

O několik dnů později, než napadl sníh, jsem zahlédla před domem Velké nohy policejní auto. Ten pohled mě potěšil. Ano, byla jsem ráda, že ho Policie konečně navštívila. Vyložila jsem si dva úspěšné pasiánsy. Představovala jsem si, že ho zatknou, odvedou v poutech, zabaví zásoby drátu, vezmou mu pilu (na tento Nástroj by se mělo vydávat stejné povolení jako na zbraň, protože dokáže zabíjet stromy). Ale auto odjelo bez Velké nohy, rychle se setmělo a začalo sněžit. Fenka zavřená ve stodole začala opět výt. První věc, kterou jsem ráno uviděla na krásném, čistém sněhu, byly potácivé stopy Velké nohy a žluté známky moči u mého stříbrného Smrku.

Na to jsem si vzpomněla, když jsme seděli u Mátohy v kuchyni. A na svoje Holky.

Mátoha, který poslouchal mé vyprávění, uvařil vajíčka na měkko a naservíroval je v porcelánových kalíšcích.

„Rozhodně nemám v naši policii takovou důvěru jako ty,“ řekl. „Každý by se měl umět postarat sám o sebe.“

Netuším, co tím myslel.

3. VĚČNOST

*Smrtelník, tělem porožený,
čas poblčen být musí zemí.*

Když jsem se vrátila domů, bylo už jasno a já jsem přestala být ostražitá, protože se mi zdálo, že slyším dusot Holek na podlaze v předsíni, vidím jejich tázavé pohledy, vrásky na čele, úsměv. Byla jsem připravena k uvítacímu rituálu, k něžnostíem.

Avšak dům byl prázdný. Studená běloba pronikala okny v jemných vlnách a obrovský otevřený prostor Plošiny se cpal dovnitř. Schovala jsem srnčí hlavu do garáže, kde bylo chladno, a přiložila jsem do kotle. Pak jsem šla spát a spala jsem jako zabitá.

„Paní Jano.“

Za chvíli znovu, hlasitěji:

„Paní Jano.“

Probudil mě hlas z před síně. Hluboký, mužský, nesmělý. Někdo tam byl a volal mě nenáviděným Jménem. Byla jsem dvojnásob naštvaná: protože mě zase někdo budí a protože mě oslovuje Jménem, které nemám ráda a s nímž nesouhlasím. Dostala jsem ho náhodně a bez rozmyšlení. Tak to dopadá, když Člověk nepřemýšlí o významu slov, a navíc

Jmen, a používá je náhodně. Nikomu jsem nedovolovala, aby mi říkal paní Jano.

Vstala jsem a uhladila si šaty, protože nevypadaly zrovna nejlépe, koneckonců jsem v nich spala už druhou Noc, a vyhlédla jsem z pokoje. V předsíni, v louži roztátého sněhu, stáli dva muži z vesnice. Oba byli vysocí, ramenatí a vousatí. Vešli dovnitř, protože jsem nezamkla dveře, a asi proto se správně cítili nesví.

„Chtěli bysme vás poprosit, abyste tam přišla,“ řekl hlubokým hlasem jeden z nich.

Omluvně se usmáli, takže jsem si mohla všimnout, že mají úplně stejné zuby. Zнала jsem je od vidění, pracovali v lese jako dřevorubci. Občas jsem je zahlédla ve vesnici v obchodě.

„Právě jsem se odtamtud vrátila,“ zavrčela jsem.

Řekli, že Policie ještě nedorazila a čeká se na faráře. V Noci napadlo hodně sněhu a silnice jsou neprůjezdné. Dokonce i cesta do Česka a Vratislavi je uzavřená a kamiony tam stojí v dlouhých kolonách. Ale zprávy se šíří rychle a pěšky přišlo pár kamarádů Velké nohy. Bylo pěkné slyšet, že vůbec měl nějaké kamarády. Měla jsem pocit, že rozmary počasí jim zlepšují náladu. Je snadnější vyrovnat se s kalamitou než se smrtí.

Šla jsem s nimi, pomalu v zářivě bílém prašanu. Byl čerstvý a díky nízkému zimnímu Slunci se na něm objevily ruměnce. Chlapi mi prošlapávali stezku. Oba měli na nohou válenky, velké gumové boty s filcovým svrškem, jedinou zdejší zimní pánskou módu. Širokými podrážkami mi vyšlapávali malý koridor.

Před domem stálo několik dalších mužů, kouřili. Nejistě se uklonili a uhýbali pohledy. Smrt někoho známého ničí naše sebevědomí. Všichni se tvářili stejně svátečně a smutně. Tiše si povídali. Někdo dokouřil a vešel dovnitř.